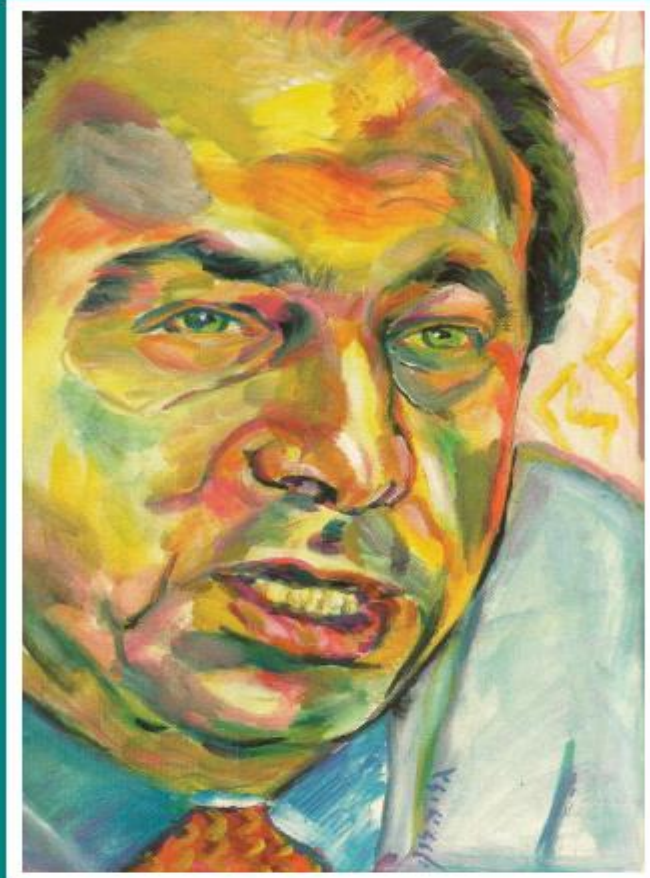

העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב
ת.ד. 7289 יהוד מונטסון, מיקוד 56214 ; פקס' 03 536 3470 ; טל' 03 536 4622

יצחק קאול

מחויבר

תרבות של רפורמות מצליחות - מנוף לצמיחה

הכותב: סא"ל (מיל) יצחק קאול, דוא"ל: kaultd@gmail.com

תוכן עניינים

תוכן

3.....	דברי פתיחה של המספר
3.....	כרטיס ביקור – יצחק קאול סא"ל (מיל)
3.....	תפקידים בצה"ל
4.....	תפקידים מרכזיים במגזר האזרחי
4.....	רקע משפחתי
4.....	שורשי הילדות
5.....	הגיוס לחיל הקשר
6.....	מפקד צוות בקורס קציני קשר בבה"ד 7
6.....	מלחמת ששת הימים – שירות בחט' 8 בתפקיד סגן קצין קשר חטיבתי
8.....	תוצאות המלחמה לאחר 6 ימי לחימה מהירים:
8.....	מלחמת יום כיפור – חטיבה 421 (חטיבת הצליחה) - קצין קשר חטיבתי
8.....	הפתעה
9.....	לנוע ל"חמוטל" - טילי כתף מסוג "סאגר" פוגעים קשות בטנקים
13.....	שרון משוחח עם חברו בניו יורק מהבונקר באפריקה
15.....	סלילת כבל קואקסיאלי לשיפור התקשורת של הכוחות באפריקה
15.....	קשר אישי הדוק בין המח"ט לקצין הקשר שלו
15.....	מינוי לסגן קצין קשר פיקוד דרום
15.....	לקחי התקשורת העיקריים שלי במלחמת יום כיפור
16.....	תוצאות המלחמה

דברי פתיחה של המספר

"מחובר" היינו שם הספר שנכתב על ידי ב- 2016¹ ספר ניהול, המרכז תובנות ניהוליות, אסטרטגיה ניהולית והוצאתה לפועל במסלול חיי. בסקטור הממשלתי, העסקי והן בפעילותי הצבאית בשרות סדיר ומילואים.

כרטיס ביקור – יצחק קאול סא"ל (מיל)

ארץ לידה - בריה"מ, נובוסירסק, 28.10.1945.

סטטוס - נשוי לפנינה, אב ל-3 בנות וסבא ל-8 נכדים.

שרות סדיר - מאוגוסט 1963 עד מרץ 1966.

שרות מילואים - עד 1990.

השכלה - תואר MA בלימודי ניהול וכלכלה באוניברסיטת ת"א.

PHD לימודי תעשייה וניהול בטכניון חיפה ובאוניברסיטת ת"א (ללא תואר).

- תעודת הוראה, מביה"ס לחנוך אוניברסיטת ת"א.

- לימודי מנהל עסקים מתקדמים – אוניברסיטת נורת'רן וביה"ס קלוג, שיקגו.

תפקידים בצה"ל

- מדריך בקורס ק. קשר בבה"ד 7 1964-1966.

- סגן קשר"ח חט' 8, חט' שריון 1966-1972 – השתתפות במלחמת ששת הימים.

- קשר"ח חט' 421, חט' שריון (חט' הצליחה) 1973 – 1980.

- סגן מקשא"פ פיקוד דרום 1980-1990.

¹ הספר הופק ע"י הוצאת הספרים "קונטנטו" בת"א.

תפקידים מרכזיים במגזר האזרחי

- משנה למנכ"ל משרד התקשורת – 1980.
- מקים חב' בזק וסמנכ"ל החברה – 1984.
- מקים רשות הדואר והמנכ"ל הראשון – 1986.
- מנכ"ל חב' בזק -1990.
- מנכ"ל כלל (ישראל) - 1997.
- בעלים של חברה פרטית, "י. קאול השקעות 2000 בע"מ" משנת 2000.
- פעילות התנדבותית ענפה: יו"ר אגודת ידידי אגודת מכון וייצמן, יו"ר המסלול האקדמי המכללה למנהל, נציג מעסיקים בבית הדין לעבודה, חבר מועצת מכבי שרותי בריאות, חבר דירקטוריון האופרה, ממקימי "תפוח" לסגירת הפער הדיגיטלי ועוד.

רקע משפחתי

הוריי, קלרה וצבי קאול ז"ל, פליטי מלחמת העולם השנייה, ילידי פולין, שעם פרוץ המלחמה נמלטו מטרנופול בפולין (היום אוקראינה) לנובוסיבירסק ברוסיה - שם נולדתי. במלחמה חוסלו מרבית בני המשפחה, הורי אמי ואחיה הוצאו לחצר הבית ונורו מיד עם הגעת הגרמנים. לאחר סיום המלחמה, בשנת 1949, עלו הוריי לארץ יחד עמי ועם אחותי חנה, שנולדה בשטייר שבאוסטריה. המשפחה עברה מחנות עולים בבנימינה, במחנה אוהלים בבאר יעקב ולאחר מכן עברה לשיכון קבע ברמת עמידר בר"ג.

שורשי הילדות

שכונת רמת עמידר בר"ג הייתה שכונת עולים, בני פולין, תימן, מרוקו, טוניס, רומניה ועוד. למזל בני המשפחה הוריי נקלטו היטב בעבודה עם השכלה בהנהלת חשבונות: אבי, צבי, נקלט בבנק "הלוואה וחסכון" שלימים נרכש ע"י בנק הפועלים ואילו אמי, קלרה, נקלטה בחב' האוטובוסים "דן" כמנהלת חשבונות. שניהם עבדו במקומות אלה עד לפרישתם לגמלאות.

המשפחה קיימה חיים צנועים ואיכותיים אשר זכורים לי כחיים מאושרים וטובים. המצב הכלכלי אפשר קניית מזון למשפחה וקיום בית חם עם הענקת תרבות בסיסית ובעיקר השקעה בחינוך. יחד עם זאת, התנאים הכלכליים לא אפשרו "מותרות" כמו: אופניים, נעלי כדורגל, מכונת משפחתית, מסעדות, טיולים לחו"ל וכו'.

למדתי בביה"ס היסודי "מכלל", כתלמיד מעל הממוצע כשעיקר זמני הוקדש למשחקי כדורגל, טיפוס על עץ השקמה ומשחקי רחוב (פורפרות, ג'ולים וכו').

בסיום כיתה ז' יצאתי לקורס מדריכים של "המכבי הצעיר" בכפר סילבר ליד אשקלון.

הקורס נמשך חודש ימים והוקדש ללימודי מנהיגות, טופוגרפיה, מחנאות, תרגילי סדר, מתודיקה של הדרכה ועוד. הייתה זו אחת התחנות החשובות בעיצוב התנהלותי בעתיד.

את לימודי התיכון עשיתי בגימנסיה דביר ברמת גן, על הגבעה ברח' שרת. כאן פגשתי תלמידים רבים שבאו משכבות כלכליות מבוססות.

את השנה הראשונה סיימתי עם ציונים נמוכים, בעיקר בגלל הקדשת הזמן למשחקי כדורגל, אבל הוריי חזרו מאסיפת הורים ואמי אמרה לי בקול כעוס שהם, הוריי, עובדים קשה ואני לא מכבד זאת כשאני מזלזל בלימודים.

דבריה השפיעו עלי ככוח מגי " מתוך כבוד והערכה ולא מפחד", ומאז הפכתי לתלמיד המצטיין הכיתתי – מדהים כוח ההשפעה השקט שהיה לה.

בתיכון, בתקופת הקיץ הלכתי לקורס מדריכי ג'וניור ושנה לאחר מכן לקורס מתקדם למדריכי ג'וניור אותם עשיתי באהבה רבה ובקלות, לאחר קורס המדריכים הקשה שעברתי כילד במכבי הצעיר.

בינתיים, עברנו לגור ברמת גן, בדירה 2.5 חדרים במאמץ כלכלי שהיה לא קל עבור הוריי.

בכל חודש בקיץ יצאתי לעבוד כמדריך בקייטנות, כרטיסן בחב' דן ועוד עבודות.

את הכסף העברתי להורים והם סיפקו את כל צרכיי.

הגיוס לחיל הקשר

את השרות הצבאי התחלתי בפלוגת עתודאים במחנה צריפין, מתוך כוונה להתחיל מיד לאחר הטירונות בלימודי כלכלה באוניברסיטת ת"א.

הטירונות עברה עלי בקלות רבה בעיקר לאור הרקע המוקדם שהגעתי אתו.

סיימתי את הטירונות כחניך מצטיין פלוגתי .

אלא שהצבא הסכים שאלמד באוניברסיטת בר אילן ולא באוניברסיטת ת"א, לא אהבתי את הצעתם והחלטתי להמשיך בשרות הצבאי.

שובצתי לקורס אלחוטנים (חיל הקשר, בה"ד 7) כשהמ"פ היה סרן אגסי. שם קיבלתי את הכשרתי הבסיסית בחיל הקשר. רוב הקורס הוקדש ללימודי מורס במהירות 16 עד 18 תיבות לדקה.

עם סיום הקורס אגסי רצה שאשאר כמדריך בקורס אלחוטנים אבל עמדתי על כך שאצא לקורס קצינים; ואכן אחרי מבדקים התקבלתי לקורס קצינים שהיה אז בין הארוכים בקורסי הקצינים, שכן היה מורכב מ-2 חלקים, חלק ראשון אג"מי שהתקיים בבה"ד 1, עדין במחנה סירקין ליד פתח תקווה והחלק השני, שנמשך כחצי שנה, בבה"ד 7. מפקד בה"ד 7, באותה עת, היה סא"ל ארנון איתן ומפקד הקורס היה סא"ל לוי ברק.

את קורס הקצינים סיימתי כחניך מצטיין, לאחר שבתרגיל הסיום, תרגיל "יעל", תרגיל שלדי אוגדתי, פעלתי כמ"פ הפעלה בגדוד הקשר שהיה התפקיד המרכזי בתרגיל.

מפקד צוות בקורס קציני קשר בבה"ד 7

כשסיימתי את קורס קציני הקשר הוצבתי כמדריך בקורס קצינים.

אהבתי את השרות בקורס שראיתי בו ייעוד, להכשרת הדור הבא בקשר. עדכנו את מערכי השיעור, תרגילי הקשר ודרשנו סטנדרטים גבוהים מהצוערים. אחד מחניכי הקורס היה שלמה וקס, (לימים קשר"ר) וכאשר במהלך שירותו נתמנה לקצין קשר פיקוד דרום, הגעתי אני להיות סגנו, בשרות מילואים. חניך ידוע אחר, היה דב גרינבאום, (לימים דובה גבע) שאף הוא שימש כקצין קשר פיקוד דרום.

גם את אשתי לימים, פנינה דוקס, פגשתי בבה"ד 7, עת ארגנה מסיבת אימוץ של עיריית רעננה את חיילי בה"ד 7.

פנינה מלווה אותי עד היום בכל דרכי, ואכן משמשת עזר כנגדי. יש לנו 3 בנות, רות, אפרת ומיכל ו-8 נכדים.

מלחמת ששת הימים – שירות בחט' 8 בתפקיד סגן קצין קשר הטיבתי

כשסיימתי את שרות החובה במרץ 1966, בדרגת סגן, שובצתי לשרות מילואים כסגן קצין קשר בחט', 8 חטיבתו המיתולוגית של יצחק שדה אשר פורקה בזמנו, והוקמה מחדש. זו הייתה חטיבת טנקי שרמן המבוססת על מכשירי קשר G.R.C. אימון ההקמה מחדש של החטיבה היה מיד עם שחרורי. מפקד החטיבה היה סא"ל אלברט מנדלר (לימים אלוף, מפקד אוגדה 252 שנהרג במלחמת יום כיפור). קצין האג"מ היה אמנון רשף (לימים אלוף) וקצין הקשר היה יעקב זהבי.

כמה חודשים לאחר אימון ההקמה החליט שליט מצרים, גימאל עבד אל נאצר, להשמיד את ישראל. ב-14.5.1967 החלו לנוע, כוחות שריון מצריים, לחצי האי סיני, המפורזת (לאחר מבצע "קדשי") ואילו כוחות האו"ם ששהו בסיני ככוחות חיץ סולקו אף הם על ידם ממנה. ב-22.5.1967 מכריז השליט המצרי על סגירת מיצרי טיראן. במקביל הסלמה עם הסורים, הדורשים את מקורות הירדן. ב-30.5.1967 ירדן חותמת ברית הגנה עם מצרים בפיקוד מצרי. חטיבה 8 מגויסת באמצע מאי לשטחי כינוס בשדה תימן ויורדת לשטחי היערכות בניצנה. כ-3 שבועות היינו בהמתנה בניצנה, מחכים להחלטות הדרג המדיני. הזמן נוצל לקבוצות תכנון ופקודות בדרגי אוגדה, חטיבה וגדודים. חיילי פלוגת הקשר באותה תקופה עסקו בריענון מקצועי, תרגול מערכות הקשר, שמירה על בטחון קשר, תחזוקת הציוד, השלמת חוסרים ומה שחשוב לא פחות, באימון וריענון חיילי שכלל בעיקר: תפעול הנשק, התנהלות חיילית, הסוואה, התחפרות, טופוגרפיה של שטחי האויב ועוד. ב-5.6.1967, עם שחר, לאחר מספר ימים של דממת שידור (עליה הכריז הקשר"ר, מוסיק גדרון – לימים אלוף) – נשמע ברשת הרדיו הקוד "סדין אדום" שסימן את פריצת כוחותינו לסיני, מיד לאחר הפעלת חיל האוויר במבצע "מוקד" והפצצת שדות התעופה של האויב.

חט' 8 פוצלה ל-2: המח"ט עם 2 גדודים וכוחות מתוגברים מפיקוד צפון נעו להיערכות בכפר סולד, ותכננו משם טיפוס, באזור הר סוסיתא התלול לכיוון הרמה הסורית. המחצית השנייה של החטיבה בפיקוד הסמח"ט, יקותיאל אדם לימים סגן הרמטכ"ל, באוגדת שרון, קיבלה

משימת הונאה בציר כונתילה – נאח"ל ותקיפת האויב המצרי בציר: קסיימה – נאח"ל – מעברי המיתלה – ראס סודר.

מבחינת הקשר – דיממת השידור בטרם הפריצה נשמרה בקפדנות. הקוד "סדין אדום" הרעיד את כולנו, ההתרגשות הייתה רבה. החיילים היו מלאי אדרנלין עם אמונה גדולה שיוצאים להציל את מדינת ישראל מהאויב המשולש: מצרים, סוריה וירדן. הוסרו רשתות ההסוואה, קופלו האנטנות, אורגנו השיירות עפ"י הפק"ל והתרגול המוקדם ותוך דקות החלה התנועה בפקודת "נוע - נוע, סוף".

ניידת הצ"ן וניידת הכ"ס הושארו במפקדה העיקרית ולא נלקחו לחפ"ק (הצ"ן היה מורכב על זחל"ם ולא היה סיכוי שיוכל לנוע בקצב החפ"ק).

פיצול החטיבה מחד, ריצה מטורפת של החפ"ק והכוחות הלוחמים לעבר מיצרי המיתלה מאידך, יצרו מיד בעיות תקשורת ושליטה קשות, בעיקר בין המפקדה העיקרית לחפ"ק וכאן מערכת הת"ג חד-פס שפעלה באופן רציף הוכיחה את עצמה בקשר לטווחים הארוכים. כמו כן, מערכת החד-פס סייעה גם להתגבר על הפרעות מסיביות של כוחות האויב לרשתות הקשר.

כמו כן, הייתה הסתייעות רבה ברשת המרחבית של פיקוד דרום שסייעה לנושא השליטה על הכוחות, מפקדות וחיבורים שנעשו עפ"י המשימות. כאמור אוגדת שרון פרצה בגזרה הדרומית משטחי הכינוס בניצנה. בגזרה המרכזית פעלה אוגדת יפה ובגזרה הצפונית אוגדת טל. ההשתלטות על מרחבי סיני נמשכה 3 ימים בהם הושמדו כוחות השריון והרגלים המצריים. לאורך הציר נותרו, כלי שריון ורק"ם אחר שעלו באש, כמו גם גופות של אלפי מצרים הרוגים.

בסיום המערכה, נערכו כוחות האוגדה לאורך תעלת סואץ.

המחצית השנייה של חט' 8, גדוד 129 וגדוד 121 בפיקוד המח"ט, אלברט מנדלר והמג"דים אריה (בירו) דיין ואריה קרן בתגבור כוחות נוספים נערכה באזור כפר סולד בצפון.

בבוקר (09.00) 9.6.1967, התקבלה פקודת "מקבת פעל". משימת החטיבה הייתה הבקעת המערך הסורי מצפון לכפר סולד, כיבוש מוצבי גור אל עסכר, נעמוש, מתחם זעורה והגעה לכביש המוביל למסעדה (כביש 99).

העלייה לגולן נערכה תוך ירי מסיבי של הארטילריה הסורית על כוחותינו אשר הקשתה על תנועת הכוחות, גרמה לבירו לטעות בניווט ולנוע לעבר קלעה במקום זעורה. כתוצאה מכך הגדוד שמנה 30 טנקים, בתחילת הטיפוס, נותר בסופו, עם 10 טנקים בלבד ועם נפגעים רבים.

למרות הקשיים נכבשה קלעה, ולאחר מכן זעורה בסיוע כוח המח"ט שתוגבר ע"י טנקים נוספים ו-2 פלוגות מגולני שמיד לאחר הכיבוש נעו לכיוון קוניטרה, כבשו את הכפרים ואסט ואל מנצורה, והגיעו לפאתי קוניטרה. בשלב הזה העיר קוניטרה כבר הייתה נטושה ונכבשה ללא התנגדות.

תוצאות המלחמה לאחר 6 ימי לחימה מהירים:

1. הוסרה הסכנה הקיומית מעל ישראל, לאחר התגבורת על 3 צבאות ערב (מצרים, סוריה וירדן).
2. שטחה של ישראל גדל פי 3 (שטחי סיני, עזה, יהודה ושומרון ורמת הגולן). גבולותיה הימיים גדלו פי 4 (תעלת סואץ, מפרץ סואץ, הירדן ומפרץ אילת).
3. ישראל זוכה בנכסים ממשניים היכולים לסייע בכל מו"מ לשלום.
4. אבידות לישראל 759 הרוגים, 2440 פצועים – 15 חיילים שנפלו בשבי.
5. האבידות למדינות ערב, 15644 הרוגים, 53,300 פצועים – 4230 שבויים.
6. הניצחון הגדול, כתוצאות מאיתנות האזרחים, תכנון וארגון יסודיים של הצבא, רוח לחימה יוצאת דופן ותמיכה של יהדות העולם.
7. מדינות ערב חשו השפלה, וחיפשו דרכים חלופיות להחזרת כבודם.

מלחמת יום כיפור – חטיבה 421 (חטיבת הצליחה) - קצין קשר חטיבתי

ב-1972 הועברתי מחטי' 8 לחטי' 421, חטי' טנקי פטון בהקמה כקצין קשר חטיבתי.

כמה חודשים לאחר המעבר התקיים אימון הקמה. חיים ארוז, המח"ט, בדרגת סא"ל, צביקה קנתור, קצין האג"מ, בדרגת סרן, אורי זכאי, קצין המודיעין בדרגת רס"ן ואנוכי קצין הקשר בדרגת סרן. אמון ההקמה היה בצאלים, בסיומו התקיים תרגיל חטיבתי, ועבורי זו הייתה הזדמנות להכיר, להדריך ולאמן את פלוגת הקשר.

מלחמה לא נראתה באופק. כולנו התבסמנו עדיין מההישגים הבלתי רגילים של מלחמת ששת הימים. צה"ל יושב על גדת תעלת סואץ ממוגן בעשרות מעוזי "קו ראשון" ותעוזים (קו שני). כל סיני בידינו, נשלטת ע"י כוחות שריון. לא חלמנו שיש סיכוי שצבא כלשהו באזור, ודאי לא המצרי, ינסה לאתגר את צה"ל.

הפתעה

יום כיפור 6 באוקטובר 1973, אני עומד לצאת לבית הכנסת כהרגלי בימי כיפור, בשמים נשמעים מטוסים, מסביב שקט מוחלט, טרטור המטוסים ביום כיפור לא ברור. ממש טרם יציאתי מצלצל הטלפון (הקווי, הסלולר לא היה קיים עדיין), על הקו פקידת גיוס אנשי המילואים של חטי' 421: "עומדת לפרוץ מלחמה ב-18.00, נא לרדת עצמאית לשדה תימן". הודעה קצרה ולקונית. מיד לאחר מכן, מצלצל לי אילן, סמוג"ד גדוד 1, המבקש שאאסוף אותו בדרך לחטיבה. נכנסתי למדי צבא, אספתי את הפק"ל האישי (המוכן תמיד) נכנסתי למכונית הקורטינה הפרטית שלי, אספתי בדרך את אילן וירדנו לשדה תימן באזור ב"ש.

בשטחי הכינוס בשדה תימן קולטים ומשבצים את החיילים עפ"י השיבוץ הקרבי המוכן מראש, בוחנים הצטיידות הרק"ם, הקשר, המזון, כ"א, לוגיסטיקה ועוד. אני מתרכז, כמובן, בהצטיידות מערכות הקשר בטנקים, בנגמ"שי הפיקוד, בניידות הקשר. אריק שרון מפקד האוגדה, וחיים ארוז המחט' מסתובבים בין היחידות ומאיצים להשלים את ההכנות לקראת תנועה.

מערכות התקשורת מותקנות עפ"י התקנים, כמעט ואין חוסרים, עבודה מצוינת של חיל הקשר בכל הרמות. לא כך בצד החימוש, מתברר שחסרים מקלעים רבים על הטנקים, חסרות מערכות ראיית לילה וארגזי תחמושת – הפתעה!

החטיבה מוכנה כמיטב יכולתה לתנועה לשטחי ההיערכות בטסה, בסיני, אך מתברר שאין מובילי טנקים וההנחיה המתקבלת לרדת לטסה על שרשראות הטנקים והנגמ"שים - הפתעה!

אין זמן לקבוצות תכנון ופקודות, המצרים עומדים לפתוח במלחמה ב- 18.00 ולכן פקודות תינתנה תוך כדי תנועה ובשטחי ההיערכות. השליטה על הכוחות באמצעות רשת מנהלתית חטיבתית וכן ע"י הרשת הפיקודית עפ"י הצורך.

בדרך, הכוחות עוברים דרך ביה"ס לתותחנות בשיבטה, "פורצים" לכיתות לימוד ולוקחים מקלעים ותחמושת כדי לחמש חלק מהטנקים שלנו (אין אישור, אין שאלות וגם אין ברירה).

ב-14.00, עוד אנחנו בדרך לטסה והמצרים "מחליטים" להקדים את שעת ה-ש' מ-18.00 ל-14.00. אנחנו מקבלים דיווח על מעבר מסיבי של מצרים לצד המזרחי של התעלה עם כוחות חי"ר ושריון תוך הפעלה של ארטילריה כבדה לאורך כל חזית התעלה, ומתחילה השתלטות הדרגתית על המעוזים הישראליים.

עוד אנחנו בתנועה, ואנו עדים לאמבולנסים וכלי רכב, הנעים בניגוד לכיוון התנועה שלנו אשר נושאים בקרבם פצועים והרוגים מההסתערות המצרית.

אנחנו שומעים את מטוסי הקרב הישראליים בשמים, ואנו בטוחים שהם יעשו את עבודת הבלימה, אבל מתחילים לקבל דיווחים על נפילת מטוסים שלנו כתוצאה מירי טילי קרקע-אוויר עליהם ומתברר שאי אפשר, לצערנו, לסמוך על הסיוע של מטוסי חיל האוויר. תוך כדי תנועה מתקבלים דיווחים על פגיעה של האויב במאות טנקים שלנו. חט' 14 בפיקודו של אמנון רשף נשחקת לחלוטין ומחליפה צוותים. חשבנו "שנפנף" את המצרים חזרה לגדה המערבית אך מתברר שהמצב שונה לחלוטין – מתחילים להפנים שזו מלחמה מסוג אחר.

חט' 421 מגיעה לטסה, מתדלקת ומקבלת הנחייה לחלץ את חיילי המעוז "חיזיון" – בקשר שומעים קולות חיילים המתחננים לחילוץ. קריאתם מעבירה רעד בכל אחד מאתנו.

כוח טנקים שלנו מנסה להגיע ל"חיזיון" חוטף אש תופת, מספר רב של כוחות מצריים מקיף את המעוז, המשימה נכשלת – הלם!

לנוע ל"חמוטל" - טילי כתף מסוג "סאגר" פוגעים קשות בטנקים

גדוד 2 בפיקוד עמי מורג מקבל הנחייה לנוע ל"חמוטל" גבעה חולית השולטת על השטח. אחרי זמן קצר מתקבל דיווח מעמי שמרעיד את כולנו, שוב - "הם הורגים לי את כל המ"פים" – זועק המג"ד בבכי. מאות חיילים מצריים עם עיניים בורקות, כאילו מסוממים, עם טילי כתף מסוג "סאגר" פוגעים קשות בטנקים. הרוגים ופצועים לגדוד. עמי יורד מ"חמוטל" חבוט ומוכה – הפתעה! תחילת המלחמה לא מבשרת טובות, נפגעים רבים, יתרון גדול בטנקים ובכוחות רגליים למצרים. המעוזים לאורך התעלה נופלים אחד אחד (למעט המעוז הצפוני ביותר – "בודפשט") חיל האוויר מתקשה לסייע לכוחות הקרקע, בגלל הטילים.

בישראל שוררת הרגשת סכנה קיומית למדינה.

ב- 8.10 נערכת אוגדת ברן, שבאה מצפון, להתקפת נגד. ההתקפה מסתיימת בכישלון. אוגדות השריון לא מצליחות לפרוץ את כוחות האויב.

חט' 421 פועלת במתחמי: "טלוויזיה", "מכשיר", "כישוף", ו"חמוטל" על ציר רפידיס טסה מצמד.

במהלך המלחמה, המיקום שלי כקצין קשר בנגמ"ש אג"מ/מח"ט, משם השליטה הטובה ביותר על מערכות הקשר, הרשתות החטיבתיות והגדודיות, הכניסה לרשתות הפלוגתיות והן אחורה למפקדת האוגדה ולרשתות חטיבתיות שכנות כמו גם לפיקוד דרום וגם למטוסי חיל האוויר. בנגמ"ש הפיקוד הצבתי גם את הטכנאי הראשי של החט" וכן הצטיידתי במקמשיים ומקלטים רזרביים, פתילי קשר מכל הסוגים, וכך גם עשיתי עם נגמ"ש המודיעין שהיה חילופי במקרה שהנגמ"ש שלנו יפגע.

האויב יצר חסימות קשר לאורך כל המלחמה ולכן התרגולת של כניסה לכוחות משנה, הפכה לשגרה ע"י המפקדים כולם.

במהלך כל המלחמה הקפדתי על תפעול "חיי" של כל מערכות התקשורת, התג"מ, הת"ג, הטלגרפיה, הצ"ן² וניידת כתבי הסתר (הכ"ס).

החפ"ק כלל את נגמשי האג"מ, המודיעין, והקש"א (קצין שיתוף ארטיילרי), ותמיד גם את נגמ"ש הצ"ן (ציוד נושא לתקשורת רדיו-טלפון). בנוסף נשאתי עמי מכשיר רדיו, תוצרת מוטורולה, אזרחי, שעמד לרשותי בתפקידי האזרחי כסגן מנהל שרותי ההנדסה במשרד התקשורת בכינוי "תמר 19" ואשר עמו ניתן היה לדבר עם כל גורם אזרחי בארץ ובחו"ל, באמצעות הבקרה הארצית של משרד התקשורת, בטכנולוגיה של "Vox To Talk", המאפשרת חיבור מע' רדיו למערכת הקווית הארצית.

לקראת ה-14.10 מתחיל הלחץ האוגדתי של שרון לשאת תוצאות והיוזמה מתחילה לעבור אלינו. חט' 421 מצליחה, בקרבות שהיא עורכת, לפגוע בכ-70 טנקים מצריים.

שרון לוחץ על הדרג המדיני לאשר פריצה למערב התעלה ע"י צליחה מתוכננת באזור "מצמד" מצפון לאגם המר, בין ארמיה 2 לארמיה 3, המצריות. חט' 421 מקבלת את המשימה להיות החט' הצולחת, חט' 14 מקבלת את משימת ההבקעה של המערך המצרי ופינוי הציר עד לאזור הצליחה וחט' 600 מקבלת משימה להיות גורם הטעיה.

² ציוד רד"ט, (ציוד נושא לתקשורת רדיו-טלפון)

המספר³ (עם האלוף אריאל(אריק) שרון והמח"ט ארז לאחר קבוצת פקודות לצליחה(8.10.1973)

חטי' 421 מכינה 3 חלופות לצליחה :

1. גרירת גשר הגלילים באורך 200 מ'
2. הובלת דוברות
3. הובלות ג'ילואטות (תימסחים) ש-50 מהם נרכשו בצרפת והיו פעילות במלחמת העולם ה-2.
החלופה המועדפת הינה גשר הגלילים.

³ תמונה מהאוסף האישי של המספר

המספר בקבוצת תכנון ופקודות חט' על הדיונה באזור "ציונה" לקראת צליחת התעלה⁴
(9.10.1973)

בערב הצליחה נגרר גשר הגלילים ע"י 9 טנקים לכיוון הצליחה המיועדת, אלא שבדרך נקרע הגשר, הניסיונות לחברו מחדש כשלו. עמדתי עם חפ"ק המח"ט, ליד הגשר, בניסיונות לתקנו, אך גם כשחובר מחדש וניסה להתקדם, באמצעות 9 הטנקים הגוררים, נותק שוב (הטנקיסטים פשוט נרדמו מעייפות ובהינתן פקודת "נוע", חלקם נע וחלקם עמד במקומו ולכן הגשר נותק שוב ושוב). הגשר לא הצליח להגיע לנקודת הגישור. גם החלופה השנייה שהתבססה על הדוברות לא צלחה. הדוברות נתקעו בפקקים האין-סופיים שנוצרו בציר התנועה "טליסמן" כתוצאה משיירות הטנקים והרק"ם שלנו ושל האויב וכן שיירות לוגיסטיות שהובילו מזון, מים, דלק ועוד. בסופו

⁴ תמונה מהאוסף האישי של המספר להלן פרוט המשתתפים.:

על החול באזור "ציונה" (9.10.1973) קבוצת תכנון המח"ט חיים ארז, מוישלה הלפרין (קמב"ץ הארטילריה), מש"ק ארטילריה, המספר, רס"ן אורי זכאי – ק. המודיעין, עודד צ'ופ (המס"ח), רס"ן צביקה קנתור - ק. האגם

של דבר גם הדוברות לא הגיעו לנקודת הגישור. למרבה המזל, היחידים שהצליחו להגיע, לנקודת הצליחה, היו הגיילואטות המיושנות.

בינתיים הושגו האישורים המדיניים והפיקודיים לבצע צליחה: רב אלוף בר לב, מונה למפקד המערכה בדרום לצידו של גורודיש, אלוף פיקוד דרום; גם שר הביטחון משה דיין ביקר בשטח ואישר את תכנית הצליחה. נערכה קבוצת פקודות אוגדתית ומיד לאחריה נערכה, על דיונת חול, קבוצת פקודות חפוזה ונקבעו המשימות לצליחה. לצורך הצליחה קבעתי רשת תקשורת ייעודית לטובת הכוחות הצולחים: ברשת הופיעו כוחות הצנחנים, השריון, היחידות הגוררות, כוחות ההנדסה ועוד. כן נקבעו גם רשתות צליחה ותנועה של מפקדת האוגדה בפיקוד ג'קי אבן, סגן מפקד האוגדה. ראשונים צלחו הצנחנים בסירות והשתלטו על פאתי הגדה המערבית באזור "מצמד". אחריהם הושטו הגיילואטות הנושאות עליהן את טנקי החטיבה בראשות הגדוד המוביל, גדוד 1 של גיורא לב, כאשר הטנק המוביל, היה, של מ"מ 1, יוסי רגב.

בצמוד לטנקים הראשונים נעו מפקד האוגדה, שרון, המח"ט ארז ועם המעבר של 12 הטנקים הראשונים נעם החפ"ק החטיבתי כאשר אני בתוכו. המח"ט צלח בתוך טנק מח"ט. אני, כאמור, במהלך כל הצליחה, הייתי ממוקם בנגמ"ש אג"מ מה שאפשר לי שליטה טובה.

המשימה הראשונה של הטנקים הצולחים, הייתה, חיסול בסיסי הטילים, דבר שאפשר שיפור מידי בפעילות חיל האוויר. באחד מבסיסי הטילים, בבונקר תת קרקעי, אנחנו מתכנסים לקבוצת פקודות ותדרוך להמשך. המשימה להביא לכיתורה של הארמיה השלישית ונטרולה.

שרון משוחח עם חברו בניו יורק מהבונקר באפריקה

הצ"ן (רד"ט) נמצא בחפ"ק (לאורך כל המלחמה). אני סולל ממנו את קו 3 מתוך חמשת הקווים עפ"י הפק"ל אל המח"ט ארז ומחבר אותו לטל 8. המח"ט שואל בחיך מה יוכל לעשות עם הטלפון בבונקר המצרי ואני עונה לו, כבאורח פלא, שיוכל לעשות הכול ולהגיע בשיחת טלפון, לכל מקום בעולם. הוא שואל בחוסר אמון: "אפשר לדבר מכאן לחו"ל?" "בוודאי" - אני עונה לו. "לאן אתה רוצה לדבר?" והוא עונה שהוא רוצה לדבר עם חברו באיטליה. אני מבקש את מספר הטלפון והוא עונה שצריך לקבלו ממאירה, אשתו בב"ש. באמצעות המרכזיות האוגדתית והפיקודית אנחנו משיגים את ב"ש, מקבלים את מספר הטלפון מאשתו וכעבור דקות בודדות אני יוצר את אותה תקשורת באמצעות הפיקוד, מחייג לבקרה הארצית של משרד התקשורת ששכנה במגדל שלום (אותה אני מכיר היטב כי בתפקידי האזרחי שרתי כסגן מנהל שרותי הנדסה במשרד התקשורת) ומבקש מהם לחבר אותי למספר באיטליה, כמובן שתוך דקות ספורות, המח"ט, חיים ארז, משוחח עם חברו באיטליה ומספר לו, מבלי לפרט, שהוא מדבר אתו מאפריקה. בגמר השיחה מעדכן חיים ארז את אריק שרון על שיחתו ואז עונה אריק שגם הוא רוצה לדבר עם חברו בניו יורק (נדמה לי שזה היה שלום ריקליס) וכמובן שתוך מספר דקות אנחנו מארגנים גם את השיחה הזו ואריק שרון מנצל את השיחה כדי לומר לו שחסרים לנו משקפות לראיית לילה וישמח אם הוא יישלח לו משלוח של משקפות ואכן "סס", (כך אריק קרא לו) מבטיח לשלוח את המשקפות לראיית לילה. גם כאן התקשורת פעלה ממערכת הצ"ן אל המרכזייה האוגדתית והפיקודית ומשם למרכז הבקרה הארצית של משרד התקשורת (בזק עוד לא הייתה קיימת) וממרכז הבקרה בחיג לארה"ב.

בממשלת ישראל היה קיים חשש גדול לגורל הכוח הצולח, אבל במהלך הלילה ממשיכים לצלוח כוחות נוספים, המרחיבים את ראש הגשר וממשיכים בדהירה לכיוון קהיר. בהמשך מגיעות גם הדוברות וגשר הגלילים ומבססים את גשרי המעבר לטנקים. החטיבה וכוחות נוספים משלימים את כיתור הארמיה השלישית ועוצרים בק"מ ה-101 מקהיר. מהלך הכיתור מביא לסיום המלחמה.

המספר בדיון מטה בבונקר במקצרה של בסיס טילים, לאחר הצליחה וחיסול הטילים ממערב לתעלה⁵

האוו"ם מכריז ב-22.10 על הפסקת אש אבל הקרבות נמשכו עד ה-24.10. שרון רצה לשפר עמדות לאחר הפסקת האש ומדווח לסגן הרמטכ"ל, טליק, שעונה שיש הפסקת אש אבל אריק "מסביר" לו שהמצרים יורים ולכן חייבים להשיב אש ובזה הוא משכנע את סגן הרמטכ"ל לפתוח באש ולשפר את מיקום היחידות בשטח (האמת היא שהיה שקט מוחלט בגזרה ואפשר היה לשמוע את ציוצי הציפורים – לא אהבתי את הדיווח השקרי לסגן הרמטכ"ל). אני מבין אלה שהעריכו מאוד את מפקד האוגדה, אריק שרון, כלוחם נועז, השואף למגע, אסטרטג צבאי שתכנן ודחף לשינוי פני המלחמה ע"י מהלך הצליחה והעברת הלחימה לתוך שטח האויב. יחד עם זאת לא אהבתי

⁵ תמונה מאוסף אישי של המספר בבונקר במקצרה לאחר ה-22.1.73-ראשון משמאל חיים, מ"פ סיוור חט, טל(קת"ח), אלי בניון (קש"ח) המספר(קאול-קשר"ח), דוד רובי(ק. רפואה חט), צביקה קנתור(ק. אגם), חיים ארז(מח"ט), לשמאלו נראה בקושי ישראל פוטש (סמח"ט)אהוד גלעד(ע' קמ"ן),

את הדיווח השקרי, כאמור וגם לא את ההתעלמות שלו מדי פעם מהקריאות בקשר של אלוף הפיקוד, גורודיש. חשבתי שזה לא מתאים לחינוך שקיבלנו בצה"ל.

האוו"ם קבע קו גבול זמני בינינו למצרים, והעמיד מפקחים ותצפיתנים לאורך קו הפסקת האש. יצרנו קשרים טובים עם הפקחים האוסטרים, השתמשתי במכשיר המוטורולה שבידי לקשר אותם למשפחותיהם באוסטריה באמצעות הטכנולוגיה של Vox To Talk, שכבר הוסברה. בתמורה קיבלנו מידע כללי על המתרחש בצד השני.

סלילת כבל קואקסיאלי לשיפור התקשורת של הכוחות באפריקה

נשארנו מגויסים כחצי שנה. בביקור שהגיע אלי בראשות משרד התקשורת, שמחה סורוקר, נציב שרות המדינה, יעקוב ניצן, מנהל שרותי הנדסה, גדעון לב ויו"ר ועד עובדי שרותי הנדסה, יחזקאל שפר נשאלתי כיצד יוכלו לסייע לכוחות בשטח ואמרתי להם שסלילת כבל קואקסיאלי (טרם היות הסיבים האופטיים) יסייע מאוד לתשתית התקשורת לכוחות השהים ממערב לתעלה. ואכן, לשמחתי, תוך ימים ספורים סלל משרד התקשורת את הכבל שביקשתי שסייע מאוד לשיפור התקשורת בצד המערבי של התעלה. תוך כדי הקרבות ובסיומן, חט' 421 קיבלה את התואר "חטיבת הצליחה".

קשר אישי הדוק בין המח"ט לקצין הקשר שלו

משהו אישי על הקשר ביני ובין המח"ט, חיים ארז: ראשית, חייבים להדגיש את קור הרוח והמקצוענות של חיים במהלך כל הלחימה, שנרשמו בשלבים הקשים ביותר ובמשברים הגדולים ביותר שלה, של פגיעה בטנקים בחמוטל, ניתוק גשר הגלילים, אי הגעת הדוברות ועוד. קולו השקט ברדיו, חוסר התלהמות בטון דיבורו, ניהול זהיר ואחראי של מהלכי החטיבה, כל אלה, הובילו להשגת תוצאות טובות ומילוי משימות החטיבה במספר קטן, יחסית, של נפגעים. היחסים האישיים בינינו היו יחסים של כבוד הדדי, לאורך כל הלחימה שתרמה לעבודת צוות טובה מאד בינינו והערכה מקצועית רבה, שלו, לתפקיד הקשר במלחמה. יחסי החברות והידידות בינינו ממשיכים עד עצם היום הזה, 45 שנים לאחר מלחמת יום כיפור.

מינוי לסגן קצין קשר פיקוד דרום

במהלך המלחמה באחת ההפוגות, החליט חיים ארז להעניק לי ולקצין האג"מ, צביקה קנטור דרגות רס"ן. לימים, לאחר המלחמה מונה חיים ארז לאלוף פיקוד דרום, ומינה אותי, בתאום עם קצין הקשר הפיקודי לסגן קצין קשר פיקוד דרום (במילואים), והעניק לי דרגת סא"ל.

לקחי התקשורת העיקריים שלי במלחמת יום כיפור

1. עבודה יסודית והכנת מערכות הקשר בימ"חים בימי השגרה, הרבה לפני הכניסה לתקופת חירום.
2. שמירה חיה ורצופה של כל מערכות הקשר והרשתות לאורך כל הלחימה, תג"ם, ת"ג ותקשורת רדיו-טלפון (צ"ן).
3. מיקום קצין הקשר במלחמה בנגמ"ש אג"מ בחפ"ק (ולא בטנק מח"ט) דבר המאפשר לו שליטה מיטבית על הכוחות, ופיקוח על פעילות תקינה של מערכות הקשר.
4. גיבוי אמצעי התקשורת בחפ"ק ע"י אמצעים ועזרים רזרביים בהתחשב בניתוק החפ"ק מהמפקדה העיקרית.
5. תרגולת לחימה בהפרעות קשר רבות ע"י האויב הוא עניין שבשגרה.

6. ביטחון קשר – האמצעים שהיו קיימים כקוד גזית והקוד השחור אינם מספקים לאבטחת בטחון קשר וכתוצאה מכך הפרות ביטחון קשר הפכו לעניין שבשגרה.
7. נגמ"ש ממס"ר ייעודי - חשוב ביותר. הפעלתו דורשת מיומנות חיילית, יכולת ניווט, תדרוך רציני, אבטחה והזהרות משליחתו לשטחי אויב.
8. הצטיידות עם הוראות קשר של כוחות שכנים עם חובה בעיקר לצורך חבירות קשר וזיהוי כוחות שכנים המתבצעות כל משך הלחימה הינה חובה תוך מתן תדרוך מתאים לכוחות בשטח.
9. שימוש בתדר חרום חש"ן חיוני ביותר בעת קרב ולכן יש ליידע ולתרגל את הכוחות בשימוש בו.
10. תדרוך ציוותי הקשר ומתן הוראות מקדימות למצבים משתנים כפגיעה ברק"ם מפקדים – חובה.
11. חשיבה על גמישות פיקודית, תוך כדי קרב וציפייה להפתעות שתמיד תתרחשנה בשדה הקרב.
12. התבססות על קשר קווי ככל שניתן בשטחי כינוס, היערכות ובכל שהייה זמנית, במקום, במהלך הקרב.
13. יש לבצע אימון חיילי-מבצעי לחיילי הקשר בנושאי: תפעול נשק, ניווט והישרדות - ממש כמו לכל חייל קרבי.

תוצאות המלחמה

1. צה"ל הופתע - ספג אבידות כבדות בחיי אדם: 2,650 הרוגים, 7,000 פצועים ו- 300 שבויים ונעדרים (לחט' 421 - 48 חללים) - ואיבד טנקים ומטוסים רבים.
2. למרות הקשיים בתחילת המערכה, יוזמה, מקצוענות, חתירה למגע ותחבולות, הביאו למהפך והכרעת האויב, כאשר בדרום הגיע צה"ל לק"מ ה-101 מקהיר, ובצפון ל-40 ק"מ מדמשק (כאשר בדרום ארמיה מצרית שלמה, ארמיה 3, מכותרת על ידי צה"ל).
3. התמודדות עם שכול, פצועים, שבויים ונעדרים הפכו למרכיבים מרכזיים בתודעה הציבורית.
4. התמיכה הציבורית בהנהגת המדינה התערערה לרבות בראשת הממשלה, גולדה מאיר ובשר הביטחון, משה דיין.
5. לימים, ערעור התמיכה הציבורית בהנהגת המדינה, הביאה למהפך בשלטון וב-1978 להסכמי השלום עם מצרים בין מצרים לישראל בחתימתם של סאדאת ובגין.